

Prof. Fr. Pengov :

Obrtniki v naravi.

(Nadaljevanje.)

drug tesar si je ohranil domovinsko pravico tudi pri nas, morda ima celo v vašem lesenem stropu izgovorjen kot. Z malim zadovoljen obrtnik je to. Večkrat beremo o umetnikih, ki stradajo cele tedne; to je že nekaj, česar ne zmore vsak. Toda imeti les za zajtrk, opoldne zopet kosec deske za kosilo in malo žaganja za večerjo, zraven pa biti še zdrav in vesel — tega pa ne zmore niti lažnivi Kljukec — pač pa je kos takemu junaštvu kukec ali trdoglav in njegova žlahta.

Uživati mlad les ni nobena umetnija. To zna vsaka koza in srnjak, krava in zajec, dà, celo divji petelin in druge ptice poleg hudobne veverice se pogostoma izpozabijo nad nežnimi drevesnimi brstiči. Toda stene lesnih stanic polagoma odebelijo in postanejo neprebavljive za lesne goste. Vendar pa ostane v teh stanicah še nekaj škroba (šterke) in drugih redilnih snovi, in ta lesnina (celuloza) se da še izkoristiti, ako le pride v prave roke. Saj znajo dandašes učeni kemiki izpremeniti kos deske tako, da jo otrok z veseljem uživa kot slaščico. Izmeljejo jo namreč v fino lesno moko in kuhajo z žvepleno kislino (hudičevim oljem) in drugimi primesmi. Tako jo izpremené v cukrasto snov, ki se da uživati za silo.

Kukec pa zna jesti les že, odkar mu je dal življenje dobri Bog, kajti sledove njegovih gostij so našli že v lesu iz prvih časov, odkar obstoji svet. Posebno v slast mu gre pa les, dokler je kukec še mlad, otrok — pravimo mu lesni črv.

Sama sva v sobi, prijatelj, le poučna knjiga je najina tovarišica. Vseokoli smrtna tišina, da bi se slišala najopreznejša miška, ko bi prišla na izpregled — pa začujeva razločno enakomerno tiketanje žepne ure! Po glasu izkušava najti mesto, odkoder izhaja ta ton (zvok). Dobro namreč veva, da ne izvira od prave ure. Nenadoma se ta ura ustavi; čez par trenutkov se pa iznova oglasi. Aha, tamle v steni je, blizu vrat, ki vodijo v čumnato.

»Mrtvaška ura« je to, prijatelj! A ne boj se! Zavoljo nje ne bo umrl nihče izmed vaših, dasi ne mine nobena sekunda na svetu, da ne bi se poslovil kak trpin iz te solzne doline, in spet ne ugledal kak mlad črviček luči sveta. Če se pa potrudíš, da dobiš tistega nagaživca iz špranje, boš imel na dlani 5 mm dolgega hroščka, ki bo pa tiščal nože tesno k telesu, glavo s tipalnicami in vratni ščitek bo imel pa kljubujoče vpognjen — trdoglav!

Hoče te znabiti prevarati, češ: Saj sem mrtev! A če ga še tako mučiš, makari živega nabodeš na iglo, ne bo ti trenil z udkom. Ime-

niten mojster je to, da prekosi še slavnega rimskega Mucija Scevolu, ki je držal roko na žrjavici, dokler mu ni odgorela! Imeniten je kuček res po svoji skromnosti, v kateri se zadovolji s tako borno hrano, kot je les, a gorje svetu, ko bi ga posnemal v njegovi trmoglavosti!

*
*
*

V hiši potrebujemo tudi tapetnikov.

Solnce je zašlo, večerni žar pojema, oblak, ki je razprostrt na dolgo po obzorju, izgublja svoj zlato-škrlatni lesk in dobiva naravno sivo barvo. Ker je ravno nedelja, stopiva na bližnji gozdni griček s staro grajsko razvalino. Lepo je ondi sedeti zvečer v prijazni družbi in ob spominih, kako gredó mimo nas starodavni časi, sedanost pa je pred našimi očmi.

Sanjajoče stoje naokoli grajske stražnice, dišeče lipe. Mesto nekdanjih grofov in vitezov se pa solnči ob toplem poldnevu gad v mrzlem oklepu na tem mestu. Pri blede mesečini se pa izprehaja po starem zidovju astrolog (zvezdoslovec in napovedovalec prihodnosti iz zvezd) — bojazljivi čuk. Veselo življenje je bilo svoje dni v tem gradu. Donele so tu trobente in brenkale harfe pri sijajnih svečanostih dan na dan — danes se pa igra le še večerni vetrec z divjo vrtnico in nežno brezovino, drozeg pa poje z napol podrtega stolpa otožni svoj večerni Ave, in kresnice pobliskavajo skozi les pri nočnem plesnem valčku. S škrlatom so bile ozaljšane stene nekdanjega gradu, pisane zastave so vihrale s stolpnih lin — danes pa rdijo podrtine le še od večerne zarje, z zobčastih nadzidkov (krest) pa plapolá vedno zeleni bršljan. Ljubeznivo je donel nekdanj zvonček iz grajske kapelice v dolino, in od daleč je pozdravljala potnika vsako noč zvezdica iznad Jezuskovih jaslic — večna luč — zdaj pa gori ondi le še papeževa sveča (visoka, rumena cvetica) par mesecev po podrtinah, a majevi zvonček šmarnice je že davno ovenel.

V zidni dolbini je še majhen gradič. V njem stanuje ljudstvo z ostrimi sulicami in močnimi ščiti na prsih. To je pogumni polk — osâ.

Vitežnje so ose in obenem tapetnice, kot se spodobi demokratično mislečemu plemstvu, ki ume enako spretno rabiti orožje in kotomer. Morda si že, ljubi čitatelj, občudoval čebelo pri njenem čudovitem delu? Toda ona stavi svoje stanice v že pripravljeni panj. Osa pa mora izčarati iz tal vnanje zidovje in notranje pohišstvo, nasipe okoli in grad v sredi. Četa dvajset tisoč junakinj se ima vsuti nekega dne iz te ograde! Koliko dvoran, čumnat in sobic je treba za to! A za čudo hitro je sezidana ta palača, nenavadno trdno, kot za večne čase.

Prvi pride na vrsto nasip, vnanje mestno zidovje. Iz močne lepenke mora biti narejen. Odkod vzeti gradivo?

V gozd završe ose. Kmalu najdejo kos lesa, ki je bil že leta na dežju in solncu in se ga je lotila trohnoba. To je voda na njih mlin. V ta les grizejo ostrimi kleščami, trgajo koščke proč, jih žagajo in

pukajo v drobna vlakenca kot platno ter gnetejo tanke kosce z ostrim jezikom. Testo, pomešano s klejasto slino, razgrnejo v tankih lističih. Gradivo je pripravljeno. Začne se druga umetnost — izdelovalka papirja postane tapetnica in kartonažna delavka.

Mnogo nadstropij je treba sezidati, drugo nad drugo, kot v ameriških hotelih, stanico pri stanici, v njih pa se naj razvije bujno življenje. Besni navalí na sovražnika se imajo vrstiti s povratki bogato obloženih roparskih vitezov. Po polzevo zavite stopnice se vijejo skozi vsa nadstropja, in da ne bo promet prav nič oviran, je na gradu tudi dvoje glavnih vrat: ena za vhod, druga za izhod — ose se nikdar ne srečavajo, zato tudi nimajo časa za klepetanje in izgubljevanje časa, kajti čas je denar!

Čemu pa te močne stavbe? Se mari trdoživa osa bolj boji zraka nego mnogo nežnejše žuželke, n. pr. slabokrvni pajek v svoji hiši iz svilnatih niti? Ljubezen do zaroda zahteva to skrb in obzirnost.

Različna imena so imeli nekdanji gradovi: Turjak, Volčji potok, Orlovski grad itd.; naš pa se imenuje »Amazonski gradec«. Kajti gospe so njegovi vitezi in graditelji.

Narava si je namreč dovolila pri tem resnobnem ljudstvu kožokrilnatih amazonk¹ malo burko v razvedrilo in ustvarila njih močičke kot slabotne trebuščnike. Tak spaček je popolnoma dogotovljen pri čebelah. Njih samci-trotje ne znajo iti niti venkaj na dnino, niti ne umejo dela v domači hiši. Svoj čas ubijajo s tem, da dobro jedó in pijó in da lagodno kramljajo pred panjevo brado.

Pri osah je pa vsa javnost že bolj razburljiva in nervozna (bolna na živcih). Njih pridobitno življenje pa tako napeto, da si tudi najhujši lenuhi ne upajo držati popolnoma križem rok. Te ženske ne poznajo veliko šale, pač pa znajo ročno sukati bodalce, pa bi utegnile zameriti lenarienje neoboroženim samcem. Tako so prišli le-ti na zvičajno misel, da delajo in vendar nič ne delajo. Samo na videz se vedejo, kot bi opravljali domača dela, čedili, pometali in podobno.

Če kdo umrje, se izgovarjajo, da mu morajo oskrbeti pogreb in kar spada zraven. Že pri najmanjšem tovoru pa se potíjo, da kar lije od njih, in če jih je tudi deset pri delu, bi zadostovali trije. Z eno besedo: močički slavnih papirničark in tapetnic so silno smešne prikazni, in njih boljše polovice, ki so sicer vedno resne, lomi vendar-le včasih smeh ob pogledu nanje. Ali ni mari tudi v naših človeških družinah videti večkrat podobnih prizorov: trot, ki samo pije, pije in ne dela, doma si pa pridna, skrbna žena zastonj ubija glavo, kako bi vzdržala pokonci hišico . . . ?

(Konec.)

¹ Amazonke so bile bojovite ženske, ki so hodile mesto móž na vojsko.

